

VONK

ANITA TERPSTRA BIJ UITGEVERIJ CARGO

Nachtvlicht

Dierbaar

Overmand

Anders

Samen

Anita Terpstra

Vonk

2018

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2018 Anita Terpstra

Omslagontwerp Wil Immink Design

Omslagillustratie iStockphoto

Foto auteur Harry Cock

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 1880 2

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

*'You can't start a fire
You can't start a fire without a spark'*
‘DANCING IN THE DARK’ – BRUCE SPRINGSTEEN

*'Eén persoon is een variatie,
twee personen is een verhaal.'*
– CHOREOGRAAF HANS VAN MANEN

PROLOOG

DIT IS HOE HET BEGINT

Liefde en haat liggen dicht bij elkaar. Nog niet zo lang geleden was dat voor mij, net als voor de meeste mensen, gewoon een uitdrukking. Tot er iets gebeurt dat je hele wereld ineens, pats-boem, volledig op z'n kop zet.

Bij mij was dat het ongeluk.

Maar daarover later meer.

Haat komt nooit alleen, heb ik gemerkt. Die neemt zoveel andere negatieve emoties met zich mee. Afkeer. Woede. Zelfbeklag. Ze doen me denken aan die visjes die meezwemmen in het kielzog van haaien, walvissen of welk zoogdier het ook maar is, en zo hun graantje meepikken. Ze kunnen alleen bestaan dankzij dat andere, veel grotere dier.

Volgens mij ben ik high van de pijnstilling. Anders ben ik nooit zo.

Nog zo'n uitdrukking die ik inmiddels aan den lijve heb onderzonden: wat je niet doodt, maakt je sterker. Sterker, ja, maar niet per se beter. Want dat zeggen lui die dit soort onzin verkopen er altijd achteraan: ik ben blij dat het me is overkomen, want het heeft me een beter mens gemaakt.

Als mensen zoiets zeggen, word ik acuut misselijk. Dat zijn de mensen die niet willen accepteren dat er soms dingen gebeuren die totaal zinloos zijn. Wat moet een meisje van dertien leren van het verlies van een onderbeen? Wat moet een jonge vader leren van een herseninfarct dat hem in een rolstoel doet belanden?

Of neem mij. Slachtoffer van een brand. Vertel me eens hoe ik

een beter mens word van een lichaam dat is aangevreten door de vlammen?

Ik heb een neus voor zulke mensen. Of tenminste, ik had een neus. Vergeef me. Galgenhumor. Volgens de plastisch chirurg kan hij me weer een nieuwe neus aanmeten. Misschien moet ik daar dan dankbaar voor zijn? Dat ik eindelijk een mooie neus krijg?

Soms ben ik bang dat ik gek word. Dat doet deze plek met je. Het komt door de stilte die er heerst op de momenten dat ik alleen ben. Ik dacht altijd dat ik alle soorten stiltes in mijn leven zo onderhand wel had meegemaakt – de ingehouden stilte tussen de laatste danspas op het podium en het applaus van het publiek, de verbijsterde stilte nadat ik mijn geliefde tot op het bot heb beledigd, of andersom –, maar inmiddels weet ik beter. Neem de stilte wanneer familie of vrienden me voor het eerst zien.

Of beter gezegd: wat er van me over is.

MISCHA

‘Mevrouw De Kooning?’ Een vrouwenstem die ik niet herkende. Vriendelijk. Rustig. Zachtjes.

Ik had dit eerder meegemaakt. Een déjà vu. Water. De kinderen.

Ja?

‘Mevrouw De Kooning? Mischa?’

Ja, zeg ik toch? God, wat een irritant mens.

‘Ze reageert niet.’

Ik antwoord toch?

Waarom was het zo donker om me heen? Er klonk geruis en geschuifel. Mijn ooglid werd opgetild en iemand scheen met een lampje in mijn ogen.

‘Ah, mooi, haar pupil reageert. Ze is wakker.’

Ik wilde dat de vrouw mijn ooglid nog eens opendeed. Ik probeerde het uit alle macht zelf, maar het lukte niet. Ik meende een glimp te hebben opgevangen van iets groens. Ik kon de kleur alleen niet thuisbrengen.

Een hand kneep in mijn rechterschouder. Dat deed venijnig pijn.

‘Ze reageert op pijnprikkels.’

Goh, echt? Zal ik jou eens pijn doen?

‘Probeer je ogen eens te openen, Mischa. Je ligt in het brandwondencentrum.’

Geen water. Vuur dit keer.

‘Mijn naam is Jantien, ik ben een van de verpleegkundigen hier.’

Er viel een korte stilte. Ik wilde dat Jantien verderging. Ze schraapte haar keel. ‘Er was brand in je huis. Je bent gewond geraakt. Maar maak je geen zorgen, je bent hier in goede handen.’ De woorden waren geruststellend bedoeld, als een aai over je bol, maar ze veroorzaakten een prikkend gevoel in mijn nek. Brand, ja, dat herinnerde ik me. De rook die zich als een wurgslang om me heen wikkelde, het bulderend geraas van vlammen die jacht op me maakten.

Zo anders dan water en toch hetzelfde. Koud versus heet, maar allebei dodelijk. Noodzakelijk om te kunnen leven, maar in grote hoeveelheden overleefde je ze niet, was dat niet wrang? En wreed. Ja, wrang en wreed. Zonder enige aarzeling pakte het alles van je af. Niet omdat het kon of moest, maar gewoon omdat het voortkwam uit wat het was. Vuur of water heeft geen geweten. Ergens in mijn achterhoofd knipperde als een haperende tl-buis het besef dat iemand me had blootgesteld aan de vernietigende kracht ervan.

De stem riep me terug naar het nu, weg van het formuleren van een naam. Ik probeerde mijn mond te openen, maar dat lukte net zomin als mijn ogen. Ik probeerde mijn lijf te voelen. Normaal gesproken had ik altijd ergens pijn. Er ging geen dag voorbij dat ik tijdens de oefeningen aan de barre de pijn niet verbeet. Stijfheid. Vooral in mijn onderrug. Blauwe plekken. Om nog maar te zwijgen over het eelt, likdoorns, sneetjes, wondjes of ontbrekende teennagels.

Nu voelde ik niets. En daar schrok ik van. Geen pijn klopte niet.

NIKOLAJ

‘Meneer Ivanov?’

Ik draaide mijn hoofd naar de glazen schuifdeur die toegang gaf tot de sluis, zoals de aangrenzende kamer werd genoemd. Een verpleegkundige, klein, mollig en jong, van top tot teen gehuld in groene beschermende kleding, inclusief handschoenen, mondkapje en mutsje, keek me vragend aan.

Ik lag op de intensive care, in een speciale kamer die voorzien was van een luchtbevochtigingssysteem. Het zorgde ervoor dat de lucht werd gezuiverd. Het apparaat aan het plafond loeide behoorlijk en hing recht boven mijn bed. Een arts – ik wist bij god niet meer welke; er was de afgelopen dagen een hele batterij aan me voorbijgetrokken, de een om dit te bekijken, de ander weer dat, en ik had het opgegeven om bij te houden waar ze precies voor kwamen – had me uitgelegd dat je huid je tegen infecties beschermt en de lichaamstemperatuur en het vocht in je lichaam regelt. Door de brandwonden had mijn huid die beschermende functies verloren. Vandaar dat ik in deze kamer lag. Om de kans op infecties te verkleinen droeg het personeel deze uitmonstering. Het deed me denken aan films waar levensbedreigende virussen waren uitgebroken.

Ik wist dat het was om me te beschermen, maar het maakte dat ik me vies voelde. Ik had nooit de drang gekend om me te verstoppen, integendeel zelfs, maar nu wel. Ik stond om alle verkeerde redenen in het middelpunt van de belangstelling, en dat kwam door Mischa.

Als ik mijn handen nog kon gebruiken, zou ik ze rond haar tere nek leggen en met genoeg al het leven uit haar persen. Ze had dood moeten zijn. Met haar dood zouden al mijn problemen opgelost zijn.

Het enige wat ik wist over haar toestand was dat ze vanwege inhalatieletsel aan de beademing lag en in slaap werd gehouden. Door de hitte waren de longen verbrand, waardoor er een zwelling was ontstaan.

‘Wanneer ga je me Nikolaj noemen?’ zei ik tegen de verpleegkundige.

‘De politie is hier... Nikolaj. Ene rechercheur Hans Waanders. Hij wil u graag enkele vragen stellen in verband met de brand. De dokter heeft hem toestemming gegeven.’

Ik knikte. Ik had gehoord dat de rechercheur al eerder was geweest, maar dat hij nul op rekest had gekregen van de artsen.

‘Dan ga ik hem halen. Het kan even duren. Hij moet alle veiligheidsprocedures doorlopen.’ Met veel geruis vertrok ze.

Ik keek naar mijn verbonden handen die voor me op tafel lagen. In bed blijven liggen was er niet bij. Ik moest zo veel mogelijk overeind zitten, bewegen, was me verteld; dat vergrootte de overlevingskansen. Het was goed voor mijn longen, spieren en gewrichten.

Achter me was het een wirwar aan apparaten en draden, waarvan sommige aan mijn lijf verbonden waren. Alles om me heen piepte, pompte en zuchtte.

Zal ik weer kunnen dansen?

Dat was de eerste vraag die ik de arts had gesteld, nadat die had uitgelegd wat er met me aan de hand was. Derdegraads verbrandingen op mijn rug, rechterschouder, beide handen en rechterbovenbeen en hier en daar tweedegraads over de rest van mijn lichaam. De derdegraads moesten geopereerd worden omdat deze niet vanzelf zouden genezen. Van de tweedegraads herstelde een deel meestal vanzelf. Wat niet binnen twee weken genas, werd alsnog geopereerd. En dat opereren hield in dat de chirurg de verbrande huid wegschraapte, totdat er weer gezond weefsel zichtbaar was.

Omdat de huid dan ging bloeden, konden er steeds maar kleine oppervlaktes tegelijk geopereerd worden, ongeveer tien procent per operatie. Er waren waarschijnlijk meerdere operaties nodig om me op te lappen. Op de plekken waar de huid verwijderd was, bracht de chirurg een huidtransplantaat aan, afkomstig van intacte delen van mijn bovenbenen.

Omdat getransplanteerde huid de neiging heeft om te krimpen en niet meegroeit, ontstonden er vaak problemen. De huid kan zo straktrekken dat bewegen niet goed mogelijk is, onder andere bij de gewrichten. Om nog maar te zwijgen van de littekens.

‘Mijn lichaam is mijn instrument,’ had ik uitgebracht. Met mijn handen en armen moest ik mijn partner optillen, met mijn benen en voeten moest ik bewegingen kunnen maken zoals een pirouette, een *arabesque*, een *grand allegro*.

‘U zult uw handen in ieder geval kunnen gebruiken om de normale functies mee uit te voeren.’

Normale functies? Bedoelde ze aankleden, scheren, tandenpoetsen, boodschappen halen en meer van dat soort geestdodende dingen? Dat interesseerde me werkelijk geen ene reet. Dat zei ik dan ook en mijn woede-uitbarsting leverde me de opgetrokken wenkbrauwen van de arts op.

‘Ik wil weer kunnen dansen en als jullie dat hier niet voor elkaar kunnen krijgen, dan zorgen jullie er maar voor dat ik naar een brandwondencentrum kan waar dat wel het geval is. Of dat nu hier is of in het buitenland!’

‘Die zullen hetzelfde zeggen als ik,’ had ze gezegd. Haar ogen stonden ernstig, haar voorhoofd in tweeën gedeeld door een diepe frons.

‘Dat zullen we dan nog wel eens zien.’ Dit mens begreep er duidelijk niets van. ‘Stel dat ik tegen u zou zeggen dat u nooit meer zou kunnen opereren – nou?’

‘Natuurlijk zou ik dat heel erg vinden,’ sprak ze sussend. ‘Maar ik zou andere dingen vinden die ik zou kunnen gaan doen. Onderzoek, of lesgeven...’

Ik liet haar niet uitpraten. ‘Niet kunnen dansen is niet leven.’

‘We lopen op de zaken vooruit,’ zei ze rustig, beslist. ‘We moeten...’

De rest van haar woorden ging verloren in het gepiep van verschillende apparaten. De arts keek even en was kennelijk gerustgesteld door wat ze zag, want ze legde een hand op mijn schouder.

‘Het spijt me. Ik maak u overstuur, dat is niet mijn bedoeling. Dit gesprek komt veel te vroeg en horen we nu eigenlijk nog helemaal niet te voeren. Ik moet u dringend verzoeken zich rustig te houden. Zoveel opwinding is niet goed voor de conditie waarin u zich bevindt.’

Ik had haar willen tegenspreken, maar de waarheid was dat ik me inderdaad flink beroerd voelde. Ik was het gewend om drie uur achter elkaar te dansen, pure topsport, maar de uitputting die mijn lijf nu teisterde was nieuw voor me. En zeer onaangenaam. Ik was bekaf. Een verpleegkundige had me verteld dat mijn herstel te vergelijken was met 24/7 een marathon rennen. Ik kreeg sondevoeding, vierduizend calorieën per dag. De brandwonden zorgden voor een verhoogde stofwisseling die, mits ik niet genoeg calorieën kreeg, mijn spierweefsel ging aanspreken omdat mijn lichaam nu eenmaal brandstof nodig had.

‘Ik begrijp dat u zich zorgen maakt, maar het is echt nog te vroeg om ook maar iets zinnigs over uw herstel te kunnen zeggen,’ ging ze verder. ‘U heeft net een vreselijke, traumatische brand meege maakt. We laten het hier eerst bij. Probeer een beetje te slapen. Rust zal u goeddoen.’

‘Kan ik Mischa zien?’

‘We kunnen u noch haar vervoeren. Vanwege het infectiegevaar,’ zei de arts.

‘Mag ik bezoek ontvangen?’

‘Het liefst zo weinig mogelijk, maar u kunt wel gewoon bellen. Of skypen wellicht? Ik heb begrepen dat u een zoon heeft. Uw gezicht is ongeschonden, dus skypen is geen probleem.’

Een verpleegkundige had voorzichtig geïnformeerd naar familie. Of ze iemand voor me kon bellen? Ze had duidelijk medelijden met me gehad toen ik zei dat dat niet nodig was. Mijn schoonmoeder Dorothée had gevraagd of ze me mocht bezoeken, maar ik had geen toestemming gegeven.

Vrienden dan, had ze geprobeerd, maar ik had niet geweten wie ik dan zou moeten bellen. Ik had genoeg vrienden bij het ballet, maar geen boezemvrienden. Een paar uur later was de verpleegkundige komen aanzetten met kleding die in het ziekenhuis was achtergelaten. 'Je wilt vast niet de hele dag in een ziekenhuishemd rondlopen.' Ik had een drempel moeten overwinnen om de kleding aan te trekken, maar de drempel om een van de dansers te bellen en te vragen of hij onderbroeken voor me wilde kopen, was nog hoger. Zodra ik van de IC af was, kon ik dat wellicht zelf gaan doen. Al had ik niet eens geld tot mijn beschikking. Ik had zelfs geen mobiele telefoon meer.

Ik kon bellen met de vaste lijn, maar ik had Gregory nog niet gebeld. Wat moest ik in godsnaam tegen de jongen zeggen?

Ik keek naar buiten. Niet dat er veel te zien was. Een muur, ramen, met daarachter kamers vol zieke mensen. Ik was überhaupt niet in staat iets in me op te nemen. Het was een grote waas in mijn hoofd en dat irriteerde me. Ik moest volkomen helder zijn voor wat onvermijdelijk komen ging.

De glazen deur ging open. De gestalte die naar binnen waggelde, deed me denken aan E.T. die door Elliott in een deken was gewikkeld. De man was hooguit een meter zestig en wat ik van zijn gezicht kon zien, was gerimpeld. Zijn bruine ogen lagen diep in hun kassen en gingen bijna verloren onder borstelige wenkbrauwen en een grote bril met dikke glazen.

‘Rechercheur Hans Waanders.’ Hij stak zijn in latex gestoken hand uit. Zijn stem klonk gedempt door het mondkapje.

Ik hief mijn beide armen, die van boven tot onder in het verband zaten.

‘Neem me niet kwalijk.’

Waanders’ ogen bestudeerden mijn naakte bovenlichaam, dat vol tatoeages zat. De meeste waren zwart-wit. Op mijn rechterschouder was James Dean afgebeeld, hoewel die nu half verbrand was. Op mijn linkerschouder bevond zich de Joker. Op mijn linkerborst, ter hoogte van mijn hart, zaten drie rode strepen die de schrammen van een tijger moesten voorstellen, littekens die ik zelf had gemaakt. Op mijn buik had ik een *kolovrat*, een oud Slavisch symbool voor zon, energie en licht. Ter hoogte van mijn rechterheup had ik een tatoeage van een huilende wolf, een verwijzing naar mijn rol in het ballet *Peter en de wolf* die ik op mijn negentiende had gedanst.

Op mijn rug zaten er nog meer, al waren die waarschijnlijk grotendeels verdwenen. De kerk van het dorpje waar ik was geboren, tranen boven het woord MEMORIES en het nationale symbool van Rusland, twee adelaars die een schild omhulden. Aan de binnen-

kant van mijn linkerarm zat een groot kruis, op mijn linkerhiel stond het woord ACHILLES in Oudgrieks.

‘Die is snel hersteld,’ wees Waanders naar de tatoeage op mijn borst, die half uit littekenweefsel bestond.

‘Dat was mijn eerste tatoeage. Ik vond hem te oranje, dus heb ik de inkt er zelf uit gesneden.’

‘Neem me niet kwalijk,’ zei Waanders weer. ‘Ik dacht dat...’ Hij maakte een wegwijsgebaar. ‘Ik ben niet zo goed in smalltalk, dus laat ik maar meteen ter zake komen. Volgens de artsen bent u in staat om enkele vragen te beantwoorden. Het spijt me dat ik u in deze omstandigheden lastig moet vallen.’

‘U doet uw werk, dat begrijp ik.’

‘Over een paar weken ga ik met pensioen. Ik had eerlijk gezegd gehoopt dat ik mijn laatste zaak al achter de rug had.’

‘Heeft u Mischa al gesproken?’

‘Ze is nog niet bij kennis, hebben ze u dat niet verteld?’

‘En het huis?’

‘Het huis is...’ Waanders zocht naar woorden om de toestand van het huis te beschrijven, maar vond er geen. Hij ging tegenover me zitten en legde een mobiele telefoon op tafel. Hij liet me foto’s van het afgebrande huis zien. De voorgevel stond nog, maar was grotendeels zwartgeblakerd. De twee grote gaten waar de ramen van de benedenverdieping hadden gezeten – daar hadden de woonkamer, keuken en onze slaapkamer zich bevonden – waren net holle ogen van een schedel. Erachter stonden nog enkele muren overeind. Datzelfde gold voor de tweede verdieping, met de badkamer, speelkamer en Gregory’s slaapkamer. De zolder, een kleinere, derde verdieping met puntgevel, was verdwenen. ‘Ingestort,’ meldde Waanders. ‘Het pand is onbewoonbaar verklaard.’

‘Het huis is... was van vrienden van ons,’ zei ik. ‘Ze maken een wereldreis. We waren van plan een huis te kopen, maar daar waren we nog niet aan toegekomen, ook omdat ons huis in Londen nog verkocht moest worden. Dan pas wilden we onze meubels en het

grootste deel van onze andere spullen laten overkomen.’ Ik keek nog eens naar de laatste foto. ‘Jezus, wat een ravage.’

Waanders schraapte zijn keel. ‘De brandweer heeft inmiddels haar eerste, voorlopige onderzoek afgerond, maar heeft nog geen idee hoe de brand is ontstaan.’

‘Geen idee?’ herhaalde ik. Ik ergerde me aan mijn accent, dat erger wordt als ik moe ben. Ik had spraakles gehad om mijn Nederlands en Engels te perfectioneren. Anderen vinden het accent van mijn Russische collega’s schattig, maar ik niet. Het is alsof ik dan minder serieus word genomen. Ik stond mezelf alleen toe mijn moedertaal te gebruiken als ik boos was. Dat maakte altijd indruk.

Waanders’ ogen vernauwden zich. ‘U weet hoe de brand is begonnen?’

‘Dat weet ik inderdaad. Mijn vrouw... Mischa. Zij heeft de brand aangestoken. Ze probeerde me te vermoorden.’

‘Uw vrouw probeerde u te vermoorden?’ Waanders klonk verrast.
Ik knikte.

Waanders schraapte opnieuw zijn keel. Het begon me te irriteren. ‘Waarom zou ze u willen vermoorden?’

‘Dat moet u haar vragen,’ zei ik kortaf. Koeltjes.

‘Excuses, laat me de vraag anders stellen. Waarom denkt u dat ze u zou willen vermoorden?’

‘Omdat ik wilde scheiden.’

‘En dat vertelde u de avond van de brand?’

Ik knikte weer.

‘Er zijn wel meer huwelijken niet goed, het mijne inclusief, maar je partner vermoorden lijkt me, eh... erg drastisch?’ Hij liet het klinken als een vraag.

‘Ik zei dat ik van plan was onze zoon mee te nemen.’

‘Omdat?’

‘Sinds het ongeluk... U weet van het ongeluk?’

Waanders knikte.

‘Sinds het ongeluk is Mischa... Ik herken haar niet meer terug. Ze drinkt. Ik heb al zo vaak geprobeerd er iets van te zeggen, haar gesmeekt hulp te zoeken, maar ik kan haar niet bereiken. En haar toestand heeft effect op mijn zoon. Ze zorgt niet goed voor hem. Daarom heb ik ook een nanny genomen. Ik ben vanwege mijn werk niet vaak thuis en alleen zo kan ik met een gerust hart weggaan, omdat ik weet dat er goed voor Gregory wordt gezorgd. Ik vind het afschuwelijk om Mischa in de steek te laten, maar ik kan niet langer toestaan dat ze ons meesleurt in haar val.’

Waanders knikte langzaam. Begripvol.

Een oudere verpleegkundige met donkere ogen kwam binnen. Ik vergat steeds haar naam. Ik tuurde naar haar naamplaatje. Willy. Ze controleerde de infuusstandaard en nam mijn bloeddruk op. Bij het zien van de uitslag keek ze zuinig. ‘Duurt het nog lang? Ik wil graag dat meneer Ivanov wat gaat rusten.’

‘Nog één vraag, dan ga ik. Ik beloof het,’ zei Waanders. ‘Het antwoord zou me erg helpen bij de voortgang van het onderzoek.’

‘Is dat oké voor u?’ zei Willy.

Ik was weliswaar doodop, maar wilde dit zo snel mogelijk achter de rug hebben.

‘Hoe gaat het met de pijn?’

Ik verging van de pijn, maar was niet van plan dat toe te geven. Behalve paracetamol kreeg ik morfinepleisters. Als balletdanser was ik gewend pijn te lijden. Pijn was geen massieve materie, het was levend, het werd groter, kleiner, puntiger, zachter, harder, hoekiger, al naargelang de inspanning die ik leverde of blessure waar ik mee worstelde. Ik kon als geen ander door de pijn heen gaan, die verbijten, wegduwen, vervormen, omdat ik wist dat het de prijs was die ik moest betalen om tot grote hoogte te kunnen komen, om te excelleren. Het was de kunst om zo op het podium te staan alsof de dans je geen enkele moeite kostte; het publiek moest denken dat het gemakkelijk was om je partner met één hand boven je hoofd te tillen, om tien pirouettes achter elkaar te maken. Natuurlijk was dat niet zo. Je benen verzuurden, je hart pompte als een gek bloed door je lijf, je raakte buiten adem. Het maakte niet uit hoe vaak en hoeveel je geoefend had. En dan waren er nog de blessures. Ik kende geen enkele danser die nooit met een verstuikte enkel, open blaren of verrekte kuit had gedanst.

Maar deze pijn was van een heel andere orde. Hij was nieuw voor me. Hier stond geen prestatie, geen vreugde, geen hoogtepunt, geen adrenaline, geen jubelende recensies en geen louterend applaus van volle zalen tegenover.

‘Het gaat wel,’ zei ik.

Ze knikte en verdween, na een strenge blik op Waanders. Die knikte deemoedig, maar de blik in zijn ogen zei iets heel anders.

‘Kunt u me vertellen wat er de avond van de brand precies is gebeurd?’

Ik kwam thuis na een lange repetitiedag. Het huis was donker, wat me bevreemde omdat Mischa eerder was vertrokken dan ik. Dat wist ik, omdat de portier bij Het Nationale Ballet me zei dat ik haar net was misgelopen. Maar misschien was ze nog boodschappen aan het doen. Gregory was niet thuis, hij logeerde voor het eerst in zijn leven bij een vriendje.

Mischa bleek wel degelijk thuis te zijn, zag ik na binnenkomst. Ze zat, met de lichten uit, aan de keukentafel, met een glas wijn. De fles, nog maar voor een kwart gevuld, stond voor haar.

‘Ook een wijntje?’ had ze gevraagd.

‘Het lijkt me dat je al genoeg hebt gehad.’

‘Dit is mijn eerste glas nog maar.’

Ik deed de lichten aan. ‘Zo te zien niet,’ zei ik en ik hield de fles demonstratief omhoog.

‘Die heb ik van de week opengetrokken.’

‘Weet je zeker dat dat niet een andere was?’

‘Hoe bedoel je?’ zei ze bits.

‘Je drinkt veel te veel.’

Confrontaties met Mischa waren niet zoals ik die kende van andere vrouwen met wie ik samen was geweest. Met hen was het eenvoudig: ik viel aan, zij ook. Beschuldigingen over en weer, schreeuwen, tranen. Met Mischa was dat niet het geval. De ene keer liep ze weg, de andere keer reageerde ze niet op mijn woorden en ging ze gewoon door met wat ze ook maar aan het doen was, alsof ze me niet had gehoord, soms lachte ze lief en verontschuldigde ze zich en

soms begon ze ineens over iets heel anders. Wat ze nu deed, had ze nog nooit eerder gedaan.

Ze sloeg me. Met vlakke hand. Op mijn wang.

Ik kon er niets aan doen, ik barstte in lachen uit. ‘Is dat alles?’ vroeg ik.

Daarna had ze de wijn in mijn gezicht gegooid. ‘Hoe durf je?’ schreeuwde ze.

‘Hoe durf jij?’

‘Je maakt me kapot.’

‘Je maakt jezelf kapot door zo te drinken. En schreeuw niet zo tegen me.’ Met een theedoek depte ik mijn gezicht.

Haar stem daalde, al was de woede nog duidelijk hoorbaar. ‘Doe niet zo dramatisch. Ik drink een glas wijn om te ontspannen na een harde werkdag, wat is daar zo verkeerd aan?’

‘Behalve dat je vanavond op het podium moet repeteren?’ De première van *Mata Hari* was over een paar dagen. ‘Vroeger dronk je nooit.’

‘Vroeger deed ik wel meer dingen niet.’ Het leek een onschuldige opmerking, maar dat was het natuurlijk niet. In deze fase van onze ruzie waren alle woorden als gifpijlen, bedoeld om te verwonden, de ander uit te schakelen.

Maar meer dan dat was het een grens. Sinds die ene nacht was alles onherroepelijk veranderd, al probeerden we krampachtig op de oude voet verder te gaan. Als ik vroeg wat ze bedoelde, dan staken we die grens over. En iets zei me dat er dan geen weg terug was. Was ik daar klaar voor? Kon ik me dat nu veroorloven?

Ik was doodop na een hele dag repeteren en wilde een dutje doen voordat ik ging eten in plaats van een verzengende ruzie die nog meer van mijn krachten vergde. Nee, besloot ik, dit was niet het moment. Ik had al mijn energie nodig voor de volgende voorstelling van *De Notenkraker*, die een paar weken geleden in première was gegaan. Ik danste de hoofdrol met Maia, een landgenote. Het was prettig om met haar te werken. We deelden dezelfde menta-

liteit: hard werken, niet zeuren, dansen tot je erbij neervalt. En ik had meer tijd nodig om een oplossing te zoeken voor de problemen waarin ik me bevond. Ik was bezig een bestaand ballet nieuw leven in te blazen, de eerste akte van *Giselle*. In mijn ogen werd een aantal klassieke balletten al te lang niet uitgevoerd en ik wilde daar verandering in brengen door nieuwe versies te creëren.

‘Hoe ging het vandaag?’ veranderde ik van onderwerp.

Ze haalde haar schouders op.

‘Ik kwam Kai tegen. Hij zei dat hij erg tevreden was.’ Tevreden was voor Kai van Wijnen, directeur van Het Nationale Ballet, het equivalent van uitmuntend. Dat was helemaal niet wat hij had gezegd, maar ik was benieuwd of Mischa me in vertrouwen zou nemen.

Mischa lachte schamper. ‘Waarom praat hij met jou over mij?’

‘Zo was het niet,’ zei ik. En dat weet je heel goed, dacht ik. Ze was overduidelijk uit op ruzie. Elk gesprek dat we de laatste tijd voerden leek op een mijnenveld. Eén verkeerd woord kon een ontploffing tot gevolg hebben. Alleen wanneer Gregory er was, hielden we ons in. Onze zoon vormde een menselijk staakt-het-vuren.

‘We kwamen elkaar tegen op de gang, na jullie doorloop.’ Kai was de choreograaf van *Mara Hari*. Dat ik hem was tegengekomen was de waarheid, maar daarna hadden we het gesprek privé voortgezet in zijn kantoor. Kai had willen weten hoe het met Mischa ging. Net als alle anderen van het balletgezelschap wist hij dat Mischa dronk. Een paar weken geleden had Kai ons allebei naar zijn kantoor geroepen en op de man af gevraagd wat er aan de hand was. We hadden jarenlang bij The Royal Ballet in Londen gedanst en waren naar Het Nationale Ballet gehaald als het sterrenkoppel dat gegarandeerd volle zalen zou trekken. We waren een flinke investering geweest voor het balletgezelschap en het was niet meer dan logisch dat Kai zich zorgen maakte. Mischa had hem bezworen dat het onzin was, dat ze af en toe een drankje nam om te ontspannen, meer niet. Ze had beterschap beloofd, gezegd dat ze een zware tijd achter de rug had, zoals hij maar al te goed wist, maar dat dit gesprek een wake-upcall